

Boazodoallošiehtadallamiid 2019 loahppabeavdegirji

Stáhta Eanadoallo- ja biebmaodepartemeantta (EBD) bokte ja Norgga Boazosápmelaččaid Riikasearvi leat šiehtadallan boazodoallošiehtadusas 2019/2020.

Norgga Boazosápmelaččaid Riikasearvi (NBR) bealis čoahkkimaste:

Šiehtadallanlávdegoddi	Ellinor Marita Jåma (jodiheddji) Tom Lifjell Ánde Niillas Utsi
------------------------	--

Áššedovdi/ráđđeaddi	Randi Skum Inge Even Danielsen Per John Anti Leif Anders Somby Asgrim Opdal
---------------------	---

Stáhta bealis čoahkkimaste:

Šiehtadallanlávdegoddi	Anne Marie Glosli (jodiheddji) Marit Myklevold Liv Berit Hætta
------------------------	--

Áššedovdit/ráđđeaddit	Gina Grøtte Skarland (Eanadoallo- ja biebmodepartemeanta) Tone Seppola (Eanadoalldirektoráhitta) Lill-Tove Voje Skorge (Gielda- ja ođasmahttindepartemeanta) Morten Gluva (Dálkkádat- ja birasdepartemeanta)
-----------------------	---

Dárkojeaddji	Ole Anders Turi (Sámediggi)
--------------	-----------------------------

Čáli	Morten Floor
------	--------------

1. BUDJEAHTALAŠ NUPPÁSTUSAT BOAZODOALLOŠIEHTADUSAS

1.1 Dálveguohtumiin geavaheami caggan Ruotas

Ruhtadeapmi orohagaide, mat leat caggojuvvon atnimis dálveguohtumiid Ruotas dannego Norgga-Ruota boazoguohtunkonvenšuvdna ii leat sajis, čovdojuvvo nugo ovdalis jagiinge Boazodoallošiehtadusa olggobealde.

Ruhtadan dihtii doaimmaid orohagaide, mat leat caggojuvvon geavaheames dálveguohtumiid Ruotas áigodagas 2018/2019, ovddiduvvo go Stuorradiggi gieđahallá Boazodoallošiehtadusa 2019/2020 evttohusa ođđasisdisponeret 2,8 milj. kruvnnu kapihttalis 1142 poasttas 71 kapihttalii 1151 postii 51 jagi 2019. Doaimmat siskkildit earret eará biebmama ja fuođđariid geaseheami, ja eará dárbbášlaš doaimmaid.

1.2 Jagi 2018 uhcitageavaheami atnint

Rehketdoallogut 2017 čájehit ođđajagimánu 1. b. 2018, ahte leat geavahuvvon sullii 5,6 milj. kruvnnu uhcit poastta 75 bokte, ja 0,3 milj. kruvnnu poastta 79 bokte.

Dainna eavttuin ahte uhcitageavaheapmi dohkkehuvvo sirdojuvvot jahkái 2019, ja ahte uhcitageavaheapmi poastta 79 bokte dohkkehuvvo ođđasisposterejuvvot postii 75 jagis 2019, de leat šiehtadusbealit ovttá oaivilis geavahit ruđaid gokčat meroštuvvon liigegeavaheami poasttas 75 jagis 2019.

Juos uhcitageavaheapmi ii dohkkehuvvo sirdojuvvot jahkái 2019 dahje sirdojuvvon uhcitageavaheapmi ii leat doarvai gokčat liigegeavaheami poasttas 75 jagis 2019, de áigu EBD ovttasráđiid NBR:in muddet njuolggodoarjagiid muhtin máksomeriid.

Juos uhcitageavaheapmi šaddá uhcibun go rehkenastojuvvon, de galget ruđat sirdojuvvot Boazodoalu ovdánahttinfondii nannen dihtii foandda oamikapitála.

2. BOAZODOALLOŠIEHTADUS 2019/2020

Šiehtadusbealit leat bohtán ovttá oavilii boazodoallošiehtadusas 2019/2020, mii gusto suoidnemánu 1. b. 2019 rájes geassemánu 30. b. 2020 rádjai. Šiehtadusteaksta lea guorahallojuvvon ja vuolláičállojuvvon.

Šiehtadusbealit leat eanžil poasttaid ja ortnegiid hárrái soahpan:

2.1 Poasta 51: Boazodoalu ovdánahttininfoanda (BOF)

2.1.1 Nissoniid doaimmat

Eai várrejuvvo sierra ruđat nissoniidda oaivvilduvvon doaimmaide Boazodoallošiehtadusas 2019/2020. Šiehtadusbealit deattastit ahte dat ii eastat boazodoallonissoniid ohcamis BOF:s projeaktaruđaid, dahje NBR organisašuvdnan ohcamis ruđaid nissoniidda oaivvilduvvon ovddidanprojeavttaide.

Dahkan dihtii boazodoallošiehtadusa nissoniidda oaivvilduvvon ortnegiid dovdoseabbon, ja dahkan dihtii geavaheddjiide álkibun čuovvut iešguđet ortnegiid ohcanáigemeriid, galgá Eanadoalldirektoráhtta joatkit diehtujuohkima ealáhussii.

NBR galgá maiddáí heivvolaš vuogi mielde lasihit diehtjuohkima ealáhussii boazodoallošiehtadusa ortnegiid birra.

Láhčín dihtii buoret ollislašgova nissoniidda oaivvilduvvon doaimmaid geavaheamis, galgá Eanadoalodirektoráhtta ráhkadit statistihka, mii čájeha galle ohcamuša leat dohkkehuvvon/hilgojuvvon, ja čohkket obbalaš dieđuid hilgumiid birra. Ollislašgova sáddejuvvo šiehtadusbeliide jahkásaš šiehtadallamiid ovdal.

Boazodoalu dásseárvobargu gáibida mángga oassádalli ángiruššama. Dat gusto sihke almmolaš eiseválddiide go dat hábmejít váikkuhangaskaomiid, ealáhussii alces ja ealáhusorganisašuvnnii. NBR ferte ain láchčít dili ovttadássásaš sohkaalovddastussii iežas organisašuvnnas. Dat gusto sihke NBR:a stivrii ja báikkálašservviide. Ovdalis gáibádušat sohkaalovddastusa hárrái doalahuvvojít Boazodoallošiehtadusas 2019/2020.

2.1.2 Dutkan ja ovdánahttin

Eai várrejuvvo sierra ruđat dutkamii ja ovdánahttimii jagis 2020.

Ovddos guvlui galget čuovvovaš surggiid dutkan- ja ovdánahttinprojeavttat vuoruhuvvot:

- Fuođđariid ovddideapmi guohtunheahtediliid atnui.
- Bohcco dearvvasvuođa goziheapmi ja gearggusvuohka.
- Mo dálkkádatrivdamat ja industriála luitosat vákkuhit boazodollui.
- Boazodoalu dearvvasvuođa, birrasa ja dorvvu (DBS) diliit.
- Doaimmat boazodoalu areálaid buoret suodjaleami várás.
- Boazodoalu iešstivrejumi ovddideapmi.

Eanadoalodirektoráhtta galgá ain oainnámahttit boazodoallofágalaš dutkama ja dutkanbohtosiid ruovttusiiddustis. Eanadoalodirektoráhtta galgá maiddáí láchčít dili buoret diehtjuohkimii dutkanbohtosiin boazodoallosuorggis obbalaččat.

2.1.3 Riidoeastadeaddji doaimmat

Boazodoallošiehtadusas 2019/2020 šiehtadusbealit leat soahpan várret 1,5 milj. kruvnnu riidoeastadeaddji doaimmaide. Šiehtadusbealit atnet vuodđun, ahte čuovvovaš eanadoallošiehtadallamiin sirdojuvvo uhcimustá vástideaddji várrejuvvo eanadoallošiehtadusas seamma ulbmilii.

Riidoeastadeaddji doaimmaid ulbmil lea uhcidit riiduid boazodoalu ja eará eanadoalu gaskkas. Šiehtadusbealit oaivvildit deatalažžan, ahte Tröndelagen Fylhkenálma (Trøndelága Fylkkamánni) vuđolaččat kvaliteahttasihkkarastá ja vuoraha ohcamušaid ortnega ulbmila mielde. Šiehtadusbealit čujuhit ahte stuorámuš doarjjamáksomearri lea 80 proseantta, ja ahte Tröndelagen Fylhkenálma sáhtta ceahkkálastit doarjjamáksomeari doaimbajuvvot viidodaga ja vurdojuvvon beavttu vuodul.

2.1.4 Ovddidanprográmma

Boazodoallošiehtadusas 2019/2020 šiehtadusbealit leat soahpan várret 8,2 milj. kruvnnu Ovddidanprográmmii, mas lea mielde maiddáí prográmma hálddašeapmi.

Dálá márkandili vuodul, ja bohccobierggu hattii bisuheami dihtii, čujuhit šiehtadusbealit deatálažžan ahte Ovddidanprográmma nanne ángiruššama buvttaovdánahttima bealis.

Matstreif (Biebmovánddardeami) ja Tråante 2017 bokte leat mángga bohccobiergofitnodaga beassan fállat gálvvuideaset oktasaš vuovdinbeavddis “Rein – helten på vidda” (Boazu – duoddara sánjár) nammasaš goavddi vuolde. Dát lágideamit leat leamaš sihke buorit beaggindoaimmat ja maiddá mávssolaččat go leat ovddidan gealbohuksema earkil fitnodagain, mat leat oassálastán. Boazodoalu ovddasteapmi lea veahkehan positiivvalaččat ovddidit Norgga biebmonašuvdnan, ja veahkehan bajidit boazodoalu beaggima, ja velá veahkehan lasihit dieđu boazodoalu ja bohccobierggu birra. Vai eambo bohccobiergofitnodagat beasašedje oassálastit dákkár biebمولágidemiide, de galget Innovašuvdna Norga ja Márkanlávdegoddi árvvoštallat oassálastima eará biebmodoaluide. Eaktuduvvo ahte bohccobiergofitnodagat besset searvat oktasaš vuovdinbevddiin.

Gealboprográmma loahpahuvvo gasku 2019. Innovašuvdna Norga lea dieđihan ahte prográmma árvvoštallojuvvo. Šiehtadusbealit atnet deatálažžan ahte Innovašuvdna Norga ovdanbuktá árvvoštallama bohtosiid šiehtadusbeliide, ja mo Innovašuvdna Norga čuovvula dán prográmma.

Namahuvvon láidestusaid lassii guorrasit šiehtadusbealit Innovašuvdna Norgga neavvagiidda dihto ulbmiliidda lámččojuvvon doaimmaid hárrái šiehtadusjagi 2019/2020. Neavvagat addojuvvojedje cealkámuššan Boazodoallošiehtadusa 2019/2020 šiehtadallamiidda. Eaktuduvvo ahte boazodoallošiehtadusa ruđaid geavahit ain seammáid bargovugiid mielde.

2.1.5 Fágareiveortnet

Boazodoallošiehtadusas 2019/2020 šiehtadusbealit leat soahpan várret 2,5 milj. kruvno fágareiveortnegii.

Fágareiveortnega ulbmil lea oahpahit nuoraid čeahpes fágabargin boazodollui, ja ovddidit ain oahpahallanfitnodagaid, maid bokte besset váldit fágareivve ja gealboduodaštusa fágaoahpahušlága mielde. Oassin barggus, mainna nannejit nissoniid dili boazodoalus, šiehtadusbealit leat soahpan ain vuoruhit nissoniid boahhtevaš oahpahalliid ja bagadalliid gaskkas. Lassii čujuhit šiehtadusbealit deatálažžan dáhkidit, ahte oahpahalliid válljejit iešguđet geográfalaš guovlluin. Go buohtasta eará oahpahallibálkkáiguin, de lea boazodoallooahpahalli ollislaš bálká vuollegaš. Dás čujuhuvvo ahte boazodoallofága bálkádoarjja lea 7.175 kruvno mánnui, ja duodjefága bálkádoarjja 8.542 kruvno. Šiehtadusbealit leat ovttá oavvilis, ahte fágareiveortnega lasáhusain galgá bajidit oahpahalliid bálkká. Seammás Oahpahuskantuvra galgá sihkkarastit ahte bálkádoarjja máksojuvvo bálkán oahpahalliide.

Leat báhcán 1,0 milj. kruvno geavatkeahtá maid várrejedje fágareiveortnegii 2017. Šiehtadusbealit leat soahpan, ahte submi máhcahuvvo Boazodoalu ovdánahttinfondii vai de lea munni lasihit suvdinjándoriid 2019.

2.1.6 Márkandoaimmat

Boazodoallošiehtadusas 2019/2020 leat šiehtadusbealit soahpan várret 5,0 milj. kruvno Márkanlávdegotti bargui. Uhcitgeavaheapmi jagis 2018 sirdojuvvo jahkái 2019.

Šiehtadusbealit guorrasit Márkanlávdegotti doaibma- ja budjeahittaevttohussii 2019.

Márkanlávdegotti váldobargu lea dáhkidit norgga bohccobirgvi positiiva fuopmášumi, ja oalgguhit loahppageavaheddjiid oastit. Lassin galgá Márkanlávdegoddi gaskkustit márkanguoskevaš áššiid eará oasádalliide. Márkanlávdegoddi galgá ain atnit Manne- ja biergočuvgehuskantuvrra (MBC) strategalaš ovttasbargoguoibmin ja čađahit dihto márkandoaimmaid.

Márkanlávdegoddi lea ovttasbarggus Ovddidanprográmmain doallan juohke jagi seminára bohccobiergofitnodagaide. Márkanlávdegoddi joatká ovttasbarggu Ovddidanprográmmain gávpesuorgegávnnadeami nammii maiddái 2020. Muđui čujuhuvvo dasa mii Ovddidanprográmma oktavuodas máinnašuvvo ovttasbarggu hárrái Innovašuvdna Norggain, vai bohccobiergofitnodagaid besset ovddastit iešguđet biebmolágidemiin.

Šiehtadusbealit deattastit, ahte Márkanlávdegoddi ferte ain nannosit gulahallat geavaheddjiiguin vai gávpejorru dáhkiduvvo. Dasto ferte doalahit bohccobierggu sajádaga márkanis. Dát gáibida ain alla aktiviteahtadási Márkanlávdegottis ja čállingottis. Danne leat šiehtadusbealit soahpan, ahte Márkanlávdegoddái addojuvvo vejolašvuohta ođđasisdisponeret eanemusat 50.000 kruvno 2019 budjeahas ja buhtadit dainna liigebargonoađi ja lassánan mátkkoštemiid goluid. Lassin sáhttet velá 150.000 kruvno ođđasisdisponerejuvvot vai čálligoddái addojuvvo vejolašvuohta čuovvulit bargguid, maid lávdegoddi mearrida doaimmahit.

2.1.7 Bohccuid suvdin

Boazodoallošiehtadusas 2019/2020 leat šiehtadusbealit soahpan várret 4,5 milj. kruvno bohccuid suvdimii.

Gustojeaddji njuolggadusmearrádusaid ja máksomeriid bohccuid suvdimii doalahit.

Šiehtadusbealit leat soahpan, ahte bohccuid geaseheapmi jahkodatguohtumiid gaskka álgojurdagis eai galgga máksojuvvot boazodoallošiehtadusa bokte. Seammás oidnet bealit dárbbu seailuhit sulluid boazoguohtuneanan.

Šiehtadusbealit lea soahpan, ahte suvdinjándorat 2019 heivehuvvojit 5,5 milj. kruvdnosaš rámma siskkobeallái. Lassin 4,5 milj. kruvno várrejupmái Boazodoallošiehtadusa 2018/2019 bokte, ođđasisdisponerejuvvo 1 milj. kruvno fágareiveortnega geavatkeahes juolludusas.

Láhkaásahusčoahkkima rádjai giđdat 2019 galgá NBR ovttasbarggus orohagaiguin mat dárbbášit boazogeaseheami/suvdima, ráhkadit evttohusa mo orohagaide alcceseaset sáhtta addit vejolašvuođa ja ovddasvástádusa geasehit bohccuideaset geasseorohahkii ja fas ruovttoluotta.

2.1.8 Boazodoallorusttegat

Eai várrejuvvo sierra ruđat boazodoallorusttegiidda Boazodoallošiehtadusas 2019/2020. Gustojeaddji njuolggadusmearrádusaid ja doarjjamáksomeriid rusttegiidda doalahit.

Áigodagas 2001 rájes 2018 rádjai leat juolluduvvon doarjja 154 projektii, ja boazodollui lea máksojuvvon oktiibuot 51,9 miljovna kruvno áiddiid ja rusttegid ovddas.

Boazodoallošiehtadusa 2013/2014 šiehtadallamiin šiehtadusbealit šiehtte lámčit dili nu ahte infrastruktuvra váste ođasmahttojuvvo, ja ahte boazodoalu ovddidan- ja investerendoaimmat galge čielggaduvvot. Šiehtadusbealit čujuhit, ahte áigodagas 2013-2015 juolluduvvui oktiibuot 16,1 miljovna kruvno infrastruktuvradoaimmaide, mat galge lasihit njuovvama. Dál leat 1,5 miljovna kruvno mávssekeahhtá go buot projeavttat eai leat gárvvistuvvon. Muđui leat 0,9 miljovna kruvno 16,1 miljovna kruvnnus mat leat juolluduvvon, máhcahuvvon fondii dasgo eai leat geavahuvvon.

2.1.9 Oahppamii ja fuolahussii vuodđuduvvi bálvalusat

Boazodoallošiehtadusas 2019/2020 šiehtadusbealit leat soahpan várret 2,5 milj. kruvno álggahit oahppamii ja fuolahussii vuodđuduvvi bálvalusaid boazodoalus.

Šiehtadusbealit leat soahpan joatkit projeavtta, mas leat oahppamii ja fuolahussii vuodđuduvvi bálvalusat boazodoalus, ja doalahit bálvalusa bissovaš fálaldahkan seamma dásis go eanadoalus lea dahkkojuvvon Inn på tunet (Šilljui) bokte. Šiehtadusbealit dorjot bargjoavkku evttohusaid bargguid hárrái mat fertejit fuolahuvvot. Projeavtta organiserema dáfus joatkašuvvá projekta dálá lágidemiin. Dat dáhkida buori jotkkolašvuoda ja ahte čuovvuluvvojit sii, geat leat juo álggahan dahje leat áigumin álggahit.

2.1.10 Bohccuid optihkalaš klassifiseren

Boazodoallošiehtadusas 2019/2020 leat šiehtadusbealit soahpan, ahte várrejuvvo 1,0 milj. kruvno bohccuid optihkalaš klassifiserema ollašuhttimii. Várrejuvvi eaktuda ahte projekta čađahuvvo nu go eaktuduvvon, ja ahte NBR buktá vuđolaš stáhtusraportta proševtta hárrái 2019 lámkaásahusčoahkkima oktavuodas. Das galgá leat mielde maid budjeahhta mii čájeha mo várrejuvvi geavahuvvo.

Boazodoallošiehtadusa 2018/2019 olis šiehtte šiehtadusbealit ovddidit ja álggahit bohccuid guhkkodatmihtidemiid. Guhkkodatmihtidemiid álggaheami duogázin lea, ahte gustojeaddji klassifiserenvuogádat ii leat doaimman áigumuša mielde. Lea deahtalaš ahte klassifiseren dahkkojuvvo nu objektiivvalaččat go vejolaš, ja ahte dat ii leat sorjavaš ovttaskas klassifiserejeaddji subjektiivva árvoštallamiin. Projeavtta váldoulbmil lea oazžut eambo čađačuovgi klassifiserema buot boazonjuovahagain nu ahte vuogádat oazžu eambo luohhtámuša árvogevllis. Projekta álggahuvvui borgemánus 2018, ja galgá leat loahpahuvvon borgemánu 2019 mielde. Njuovvanáigodaga 2019/2020 rájes lámččojuvvo dilli nu ahte buot bohccot klassifiserejuvvojit guhkkodatmihtideami bokte.

Boazodoallošiehtadusa 2018/2019 šiehtadallamiin várrejuvvojedje ruđat mihtidanreaidduid oastimii viđa stuorámus boazonjuovahakkii. Dasto lea projekta čielggadan, ahte njuovahagat mat njuvvet vuollái 500 bohcco galget atnit mihttosoppi. Njuovahagain mat raporterejit njuovvovvon bohccuid, leat báhcán vel 3 njuovahaga mat dárbbasit investeret mihtidanreaidduid. Juolluduvvon submi galgá maiddái gokčat doarjagiid golmma manjimus njuovahaga mihtidanreaidduid investeremii.

2.1.11 Boares áideávdnasiid ja lobihis áiddiid jávkadeapmi

Boazodoallošiehtadusas 2019/2020 šiehtadusbealit leat soahpan várret 0,8 milj. kruvno boares áideávdnasiid ja lobihis áiddiid jávkadeapmái. Lassin 0,8 milj. kruvno várrejuvvi

sirdojuvvo vejolaš uhcitgeavaheapmi ovdalis ortnegiin Romssa, Nordlándda, Davvi-Trøndelága, Oarje-Finnmárkku ja Nuorta-Finnmárkku boazoguohtunguovlluin.

Šiehtadusbealit leat soahpan, ahte ortnet galgá dahkkojuvvot gustojeaddjin Máttá-Trøndelága/Hedmárkku boazoguohtunguovlui šiehtadusjagi 2019/2020.

Gustojeaddji njuolggadusmearrádusaid ja máksomeriid doalahit.

2.1.12 Doarjja niskebuikku atninkursii

Šiehtadusbealit leat soahpan ahte BOF-láhkaásahusa § 1-5 nubbi lađas rahpá doarjjavejolašvuoda doallat kurssaid niskebuikku atnimis.

2.1.13 Ruđat heahtegearggusvuhtii

Boazodoallošiehtadusas 2019/2020 šiehtadusbealit leat soahpan, ahte várrejuvvo 1,0 milj. kruvnnu heahtegearggusvuodafondii.

Boazodoallošiehtadusas 2018/2019 lea álggahuvvon heahtegearggusvuodafoanda mas leat 2,0 milj. kruvnnu. Heahtegearggusvuodafoandda ulbmil lea hehttet stuorra boazovahágiid dahje eará stuorra elliidčálgui guoski hástalusaid go leat guohtunheadit, doppe gos boazoguohtunorohaga dahje boazosearvvi iežas heahtegearggusvuodafoanda ii leat doarvai čađahit dárbblaš doaimmaid. Eanadoalldirektoráhhta hálddaša ortnega, muhto galgá viežžat cealkámuša fylkkamánis ovdalgo mearrádusat dahkkojuvvot. 2,0 milj. kruvnnu mat leat várrejuvvon Boazodoallošiehtadusa 2018/2019 bokte, eai leat vel geavahuvvon.

2.1.14 Geasehandoarjja

Boazodoallošiehtadusas 2019/2020 šiehtadusbealit leat soahpan várret 2,5 milj. kruvnnu geasehandoarjagii.

Doarjja gávpegorudiid geaseheapmái galgá dásset bohccobiergohatti iešguđet boazoorohagaid ja boazoservviid boazoeaiggádiidda, ja dagahit ahte bohccobiergu njuovvojuvvo ja vuvdojuvvo beaktilit. Doarjja galgá maiddá lasihit njuovvama ovdal čakča- ja dálveorohagaide johtima. Namahuvvon ulbmiliid lassin geasehandoarjagiin lasihit gilvvu bohccobierggu alde.

Marjimus jagiid njuovvanáiggi sirdašuvvamiid dihtii leat šiehtadusbealit soahpan, ahte addojuvvo 40 kruvnnu sihke ealli bohccos ja gorudiin borgemánu 15. b. rájes gitta juovlamánu 31. b. rádjai, ja 30 kruvnnu gorudiin ođđajagimánu 1. b. rájes gitta njukčamánu 31. b. rádjai.

Muđui doalahit gustojeaddji njuolggadusmearrádusaid.

2.1.15 Njuovvojuvvon bohccuid raporterem

Boazodoallošiehtadusas 2019/2020 šiehtadusbealit leat soahpan várret 0,3 milj. kruvnnu njuovvojuvvon bohccuid raporteremii.

Doarjjaortnet mainna dorjot njuovvojuvvon bohccuid raporterema, vuodđuduvvá Láhkaásahussii njuovvojuvvon bohccuid raporterema birra, mii addá sidjiide, geat njuvvet bohccuid, vejolašvuoda ohcat ekonomalaš doarjaga čađahit daid ahkemearrádusaid mat gáibiduvvojit.

Gustojeaddji máksomeriid ja njuolggadusmearrádusaid doalahit.

Šiehtadusbealit oidnet dárbbu ovddidit ortnega nu ahte šaddá doaibmilet ja eambo vuorddehahtti raporterenvuogádahkan sihke njuovahagaide ja boazodollui.

2.1.16 DBS-bálvalus boazodollui

Boazodoallošiehtadusas 2019/2020 šiehtadusbealit leat soahpan várret 2,0 milj. kruvnno, mainna ovddidit ja álggahit dearvvasvuolta-, biras- ja dorvobálvalusa (DBS) boazodollui. Šiehtadusbealit leat maŋimus šiehtadallamiin gidden lasi fuopmášumi DBS-doaibmbijuide boazodoalus. Raporttat mat leat ráhkaduvvon šiehtadusbeliid ovddas, nannejit ahte doaimmat dárbbášuvvojit ja duodaštit bures dárbbu lasihit ángjiruššama DBS-bálvalusaid bealis boazodoalus. Nannen dihtii DBS-barggu ja dan bokte eastadit lápmašuvvamiid ja lihkuhisvuodaid, láchčojuvvui Boazodoallošiehtadusa 2018/2019 bokte dilli dasa ahte orohatdoarja sáhtta adnojuvvot áigequovdilis veahkkeneavvuid oastimii. Mii guoská guhkesáigásaš doaimmaide, de leat šiehtadusbealit soahpan álggahit 3-jagi álggahanprojeavtta dainna ulbmiliin, ahte álggahuvvo DBS-bálvalus boazodollui ovtasbarggus Norgga eanadoalloráđđeaddimiin (Norsk Landbruksrådgivning/NLR). Šiehtadusbealit leat soahpan, ahte boazodoalu DBS-bálvalus galgá leat rabas ja praktihkalaš ornet. Bálvalus mii ostojuvvo NLR:s galgá siskkildit čuovvovaččaid:

- Norgga eanadoalloráđđeaddinbálvalus (NLR) bidjá virgái guokte boazodoalloráđđeaddi. Ráđđeaddit galget ánnas bargat seamma sajis go NLR muhtun boazodoalloguovllus.
- Ráđđeaddiin galgá leat máhttu geavatlaš boazodoalus, gielas ja kultuvrras, ja ráđđeaddin-/neavvundáidu.
- Ráhkaduvvo projeaktaplána dan birra mo ráhkadit DBS-bálvalusa boazodollui.
- Kursa- ja neavvunávdnasat ráhkaduvvojit boazodoalu várás.
- Váldofuopmášupmi lea giddejuvvon ovttaskas boazobargi dearvvasvuhtii ja dorvvu lasiheadji fágakurssaide.
- Fállojuvvu Fitnodatdearvvasvuodabálvalus ja kurssat dollojuvvot buot boazoguohtunguovlluid boazeaiggádiidda projektaáigodaga áigge.
- 2,5 jagi maŋjá árvoštallojuvvu álggahanprojeakta. Seammás gažadanguorahallamiin jerret boazoeaiggádiin háliiditgo sii ahte álggahuvvo DBS-bálvalus.

Álggahuvvo šiehtadusbeliid oktasaš refereansajoavku, masa servet leat Stáhta ja NBR šiehtadallanlávdegottit. Eaktuduvvo ahte NLR doallá lagas oktavuodá refereansajoavkkuin go ovddida ja álggaha boazodoalu DBS-bálvalusa.

2.1.17 Boazodoalu areálageavahankártaid ovddideapmi viidáseappot

Boazodoallošiehtadusa 2014/2015 olis šiehtadusbealit sohpe čađahit álggahanprojeavtta mii laktása boazodoalu areálageavahankártaide. Áigumuš lei ráhkadahttit kártaid mat oainnámahttet ja addet čohkkejuvvon ollesgova iešguđege orohaga rájaid siskkobeaalde čađahuvvon huksendoaimmain.

Šiehtadusbealit sohpe boazodoallošiehtadusa 2015/2016 šiehtadallamiin joatkit boazodoalu areálakártaid ovddideami. Dan oktavuodas deattastedje šiehtadusbealit, ahte atnet deatalažžan boazodoalu areálakártaid ovddidit nu ahte šaddet ollislaš ja dynamalaš kártan boazodoalu, almmolaš hálddahusa, plánaeiseválddiid ja huksejeddjiid atnui. Viidáseappot lea ulbmil, ahte kárttat galget šaddan vuodđun boazodoalu areálageavaheami

geahčadeapmái, ja leat guovdilis áššegieđahallanneavvun boazodollui guoskevaš áššiid analiissain ja temáhtalaš ovdanbuktimiin.

Boazodoallošiehtadusas 2018/2019 várrejedje 300.000 kruvnno kurset eanemustá golbma boazoorohaga beaivádahttit boazodoallokárttaid ođđa beaivádahttinčovdosiin. Eanadoalldirektoráhtta jođiha barggu, muhto álggahuvvon bargjoavku oassálastá projeavtta čađaheapmái. Direktoráhtta lea lágidan barggu nu ahte geahččalanprojeakta čađahuvvo čakčat 2019. Čađaheami ovdal galget ráhkaduvvot rutiidnaválddahusat ja neavvunávdnasat mat adnojuvvojit orohagaid oahpaheamis.

2.1.18 Eará ortnegat mat gullet BOF vuollái

Šiehtadusbealit leat soahpan ahte BOF stivra galgá doaimmahit válddis juolludusrámmaid vuodul. BOF stivra dahká ieš plána dihto ulbmiliidda várrekeahkes ruđaid disponeremii nu ahte ovddida boazodoallopoltiikka juksanmeriid.

Juos šiehtadusbealit eai leat eará mearridan, de galgá ovdalis addojuvvon juolludusaid luvven leat oassi foandda iežaskapitála nannemis.

2.2 Čielggadeamit

2.2.I Boazodoalu luopmo- ja astoáigesadjásašortnega čielggadeapmi

Šiehtadusbealit leat soahpan, ahte Eanadoalldirektoráhtta galgá čielggadit vejolašvuoda ásahit luopmo- ja astoáigesadjásašortnega boazodollui. Čielggadeapmi galgá čuvget, mo dakkár ortnet sáhtášii ásahuvvot ja hálddašuvvot. Galgá nammaduvvot refereansajoavku mas šiehtadusbealit leat mielde. Čielggadeapmi galgá gárvis ovdal šiehtadusjagi 2020/2021.

2.2.2 Boahtteáigásaš boazodoallu guovlluin main leat areálariiddut

Šiehtadusbealit čujuhit soabalašvuhtii Boazodoallošiehtadusa 2018/2019 šiehtadaladettiin, ja leat soahpan čuovvovaš fápmudusa projektii “Boahtteáigásaš boazo- ja eanadoalldoaibma Hedmárkkus ja Trøndelágas”:

- Álggahit buriid gulahallandábiid áššebeliide geaid gaskkas lea riidu
- Evttohit riidoeastadeaddji doaimmaid (boazodoallu-eanadoallu)
- Kártet guohtunressasaid Femunden sijtes (ja guovllus Os-Sømådalen-Tolga-Os gaskka)
- Kártet ja čielggadit goappašiid ealáhusaid ovddidanpotensiála, dan vuolde e.e.:
 - vejolašvuoda ođđabeldemii/ođđagilvimii
 - vejolašvuoda fidnet guohtuneatnamiid dálá orohatrájaid olggobealde
- Kártet ja čielggasmahttit boazodoallohálldahusa doaibmanmuni, njuolggadusmearrádusaid ja rutiinnaid

Lea bargjoavkku duohken meroštallat vissis bargguid iešguđet lágan áŋgiruššansurggiid siskkobealde. Juos projektajođihangoddi ja stivrenjoavku leat ovtta oaivilis dárbašlaš nuppástusaid hárrái, de rahppojuvvojit vejolašvuodát nuppástusaide projektaáigodaga áigge.

2.3 Poasta 75: Gollogeahpedeaddji- ja njuolggodoarjagat

Šiehtadusbealit čujuhit dasa ahte boazodoallošiehtadusa rámma ii leat sula mielde juolludus. Sihkkarastin dihtii ahte doarjjaortnegat eai mana ekonomalaš rámma badjel maid Stuorradiggi lea mearridan, de mearrida Eanadoallo- ja biebmodepartemeanta ovttasráđiid NBR:in loahpalaš máksomeriid go ohcamušat leat logahallojuvvon ja dárkkistuvvon.

3. NJUOLGGADUSMEARRÁDUSAT

Šiehtadusbealit eaktudit ahte Boazodoalu ovdánahttininfoandda ja njuolggodoarjjaortnegiid, ja maiddá buresbirgenortnegiid njuolggadusmearrádusaid mearrida EBD ovttasráđiid NBR:in.

Láhkaásahusas doarjagiid birra siidaosiide ja boazoservviide leat šiehtadusbealit soahpan dahkat muhtin muddemiid Láhkaásahusasdoarjagiid birra siidaosiide ja boazoservviide. Dat gusto doarjagiid vuodđoeavttuide, mearrádusaide mat laktásit doarjagiid mihtideapmái ja vuolidanmearrádussii.

Gustojeaddji láhkaásahus lea hábmejuvvon nu ahte siidaosiin lea liiba posišoneret iežaset boazologu ektui ovdal vejolaš geahpedanproseassa. Juos siidaoassi lasiha boazologus ovttá jagi, de vuoliduvvo dahje hilgojuvvon siidaoasi doarjjaohcamuš dan doaimmajagi. Manjit doaimmajagi sáhtta almmage siidaoassi oažžut doarjaga juos vel siidaoasi boazolohku leage doallonjuolggadusaid bajit boazologu badjelis, ja siidaoassi ii leat lasihan boazologus. Mii guoská doarjaga meroštallamii, de čájehit vásáhusat ahte geahpedanmearrádusat sáhttet addit govttosis boazoeaiggádiidda. Dan dili lea maiddá Boazodoallostivra ovdandoallan. Gustojeaddji láhkaásahusa mielde ii leat de vejolaš doalahit dahje vuolidit doarjagiid siidaoassái, man jođiheaddji dahje lahtut ovdamearkka dihte leat ožžon mearrádusa Biebmobearráigeahčus dahje leat dubmehallan elliidčálgolága riikkumis. Namahuvvon diliid vuodul ráhkkanit nuppástuhttit namahuvvon mearrádusaid Boazodoallošiehtadusa 2019/2020 láhkaásahusa ráhkadeami oktavuodas.

4. ČOAHKKIMAT EARÁ DEPARTEMEANTTAIGUIN

Leat plánen doallat čuovvovaš čoahkkimiid NBR:in ja eará departemeanttaid politihkalaš jođihangottiiguin giđđat 2019:

Dálkkádat- ja birasdepartameanttain – Bohccuid massin boraspiriide.

Giella- ja ođasmahttindepartemeanttain – Boazodoalu areálaid suodjaleapmi ja báikkálaškantuvrra gaskaboddasaš sirdin Fuoskkus Bådåddjui.

Ruhtadandepartemeanttain – Boazodoallorusttegiid opmodatvearuheapmi.

5. DOAIMMAT RÁDIOAKTIIVA NUOSKKIDEAMI GEAŽIL

5.1 Doaimbidjogoluid máksin rádioaktiiva nuoskkideami geažil

a) Leat várrejuvvon 0,5 milj. kruvno kapihtala 1142 bokte. Dainna ruhtadit goluid mat gusket rádioaktivehttii bohccobierggus jagis 2019.

b) Ráđioaktiveahtttadoaimmaid njuolggadusmearráđusat njuovvanáigodagas 2019/2020 mearriduvvojit seamma bargomeanuid mielde go láchkaásahusat boazodoallošiehtadusa mielde.

Oslo guovvamánu 26. b. 2019

Ellinor Marita Jáma

Anne Marie Glosli